



การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีน ของท่าอากาศยานในไทย

Received: 31 October 2022

Revised: 10 March 2023

Accepted: 26 May 2023

อมรรัตน์ เนตรัญญกรวงศ์*

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนที่ปรากฏอยู่ใน 16 ท่าอากาศยานในไทย ตั้งแต่ พ.ศ. 2562-2565 โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มโดยบังเอิญ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยคือ แบบวิเคราะห์ข้อผิดพลาดโดยการแจกแจงความถี่เป็นคำร้อยละ และใช้ทฤษฎีการแปล “ถูกต้อง-สื่อความ-งามตามแบบแผน” (信、达、雅) ของเหยียนฟู (2009) และหลักและข้อควรระวังในการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน 10 ข้อ ของกนกพร นุ่มทอง (2554) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัยและนำเสนอผลการวิจัยเชิงพรรณนาวิเคราะห์ จากการวิเคราะห์ป้ายสาธารณะภาษาจีนที่มีข้อผิดพลาดด้านการแปล จำนวน 159 ป้าย พบข้อผิดพลาดรวมทั้งสิ้น 257 แห่ง พบข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์มากที่สุด คือ 1) ด้านการแปลคำศัพท์ที่ไม่ตรงกัน 2) การแปลคำศัพท์ผิด 3) การใช้คำศัพท์ที่มีความหมายสับสน 4) ความสับสนด้านการใช้คำศัพท์ของคนฮ่องกงและไต้หวันกับการใช้คำศัพท์ของคนจีนแผ่นดินใหญ่ 5) การใช้ศัพท์บัญญัติ 6) การถอดเสียงของคำนามเฉพาะ รวมคิดเป็นร้อยละ 62 รองลงมาคือข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์ คือ 1) ความสับสนทางไวยากรณ์และประโยคที่คลุมเครือ 2) ข้อผิดพลาดด้านการใช้คำว่า “被” 3) ข้อผิดพลาดด้านการใช้คำบอกตัวเลขและคำลักษณนาม 4) ข้อผิดพลาดด้านการใช้คำกริยา 5) การแปลตกหล่นนำมาซึ่งข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์ รวมคิดเป็นร้อยละ 23 ข้อผิดพลาดด้านตัวอักษรจีน คือ 1) การใช้ตัวอักษรจีนผิด 2) การผสมอักษรจีนตัวเต็มและตัวย่อ 3) การผสมอักษรจีนตัวย่อและอักษรต่างรูป รวมคิดเป็นร้อยละ 9 ข้อผิดพลาดด้านเครื่องหมายวรรคตอน คือ 1) การใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิด 2) การขาดเครื่องหมายวรรคตอน 3) การใช้เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีนและภาษาอังกฤษผสมกัน 4) ตำแหน่งเครื่องหมายวรรคตอนผิด 5) ข้อผิดพลาดเครื่องหมายวรรคตอนอื่นๆ รวมคิดเป็นร้อยละ 4 และข้อผิดพลาดด้านวัฒนธรรมที่ถูกกละเลยในการแปล รวมคิดเป็นร้อยละ 2 ตามลำดับ

บทความวิจัย

บทคัดย่อ

คำสำคัญ

ท่าอากาศยานไทย;
ป้ายสาธารณะภาษาจีน;
ข้อผิดพลาดด้านการแปล

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาจีน ภาควิชาภาษาตะวันออก คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร ติดต่อได้ที่:

yiqingyuan66@gmail.com



The Error Analysis of Chinese Translation of Airport Public Signs in Thailand

Received: 31 October 2022

Revised: 10 March 2023

Accepted: 26 May 2023

Amornrat Netthanyakonwong *

The purpose of this research was to analyze the translation errors of Chinese public signs appearing in 16 airports in Thailand from 2019 to 2022 by random sampling. The research instrument was an error analysis table using percentages and frequency distribution. The translation theory of Yanfu's "faithfulness-expressiveness-elegance" (2009) and Kanokporn Noomthong's 10 principles for translating Thai into Chinese (2011) were used as the conceptual frameworks for the study, and the results of the descriptive analysis were presented. The 159 Chinese public signs with translation errors were analyzed and a total of 257 errors were found, with lexical errors being the most common, 62% in total, including: 1) inconsistent translation; 2) mistranslation; 3) confusion of word meanings; 4) confusion of Hong Kong and Taiwanese terms with Chinese terms; 5) use coinages; 6) direct phonetic translation. The next most common errors were grammatical errors, with the total percentage of 23%: 1) grammatical confusion and sentence ambiguity; 2) wrong use of the word "被"; 3) wrong use of numerals and measure words; 4) wrong use of verbs; 5) grammatical errors caused by missing translations. Chinese character errors, 9% in total, included: 1) misuse of Chinese characters; 2) mixing of traditional and simplified characters; 3) use of variant characters. Punctuation errors were: 1) wrong use of punctuation marks; 2) lack of punctuation marks; 3) mixed use of Chinese and English punctuation marks; 4) wrong punctuation positions; 5) other punctuation errors. These punctuation errors accounted for 4%, with the remaining 2% being errors caused by ignoring cultural factors.

Research Article

Abstract

Keywords

Thailand airports;
Chinese public signs;
translation errors

* Lecturer, Chinese Program, Department of Eastern Languages, Faculty of Humanities, Naresuan University, e-mail: yiqingyuan66@gmail.com

1. บทนำ

การท่องเที่ยวมีความสำคัญต่อการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศไทยมาโดยตลอด นักท่องเที่ยวจากประเทศจีนถือว่าเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของประเทศไทย ดังนั้นการบริการภาษาจีนให้กับนักท่องเที่ยวชาวจีนจึงเป็นส่วนช่วยทำให้นักท่องเที่ยวชาวจีนที่มาเที่ยวประเทศไทยได้รับความสะดวกสบายยิ่งขึ้น ด้วยเหตุนี้การส่งเสริมนักท่องเที่ยวชาวจีนให้มาเที่ยวประเทศไทยและการบริการภาษาจีนให้กับนักท่องเที่ยวชาวจีนจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอย่างยิ่ง (กัญญา ภูริพัฒน์, 2560, น. 31) แต่ในขณะเดียวกันยังปรากฏปัญหาด้านการใช้ภาษาจีนเพื่อการบริการอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะข้อผิดพลาดในการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีน อันนี้ไม่เพียงแต่ไม่บรรลุวัตถุประสงค์ในการประชาสัมพันธ์ที่ดีและช่วยเหลือนักท่องเที่ยวชาวจีน ในทางกลับกัน ยังทำให้นักท่องเที่ยวชาวจีนเข้าใจผิดและถึงขั้นส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย ด้วยเหตุนี้จึงจำต้องตระหนักถึงการเร่งดำเนินการตรวจสอบและศึกษากระบวนการแปลป้ายภาษาจีนในประเทศไทย เพื่อแก้ไขข้อผิดพลาดและข้อผิดพลาดในการแปลให้ถูกต้อง อีกประการหนึ่งเพื่อจัดเตรียมสภาพแวดล้อมการท่องเที่ยวที่ดีขึ้นสำหรับนักท่องเที่ยวชาวจีน ซึ่งไม่เพียงช่วยส่งเสริมการเติบโตและความก้าวหน้าของอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไทยเท่านั้น ยังสามารถสะท้อนให้เห็นถึงความเอาใจใส่ของรัฐบาลไทยที่มีต่อนักท่องเที่ยวชาวจีน ทำให้นักท่องเที่ยวชาวจีนเข้าใจวัฒนธรรมไทยได้อย่างลึกซึ้งมากยิ่งขึ้น ประการถัดมายังถือเป็นการสร้างภาพลักษณ์ที่ดีในระดับสากลของประเทศไทย ท่าอากาศยานในไทยถือเป็นจุดแวะพักสถานีแรกของนักท่องเที่ยวชาวจีนหลังจากที่เดินทางมาถึงประเทศไทย ถือเป็น “ความประทับใจแรกพบ” จากการศึกษาและวิเคราะห์ป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในไทย 16 แห่ง พบว่าป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในไทย 16 แห่ง มีข้อผิดพลาดอยู่หลายด้าน ข้อผิดพลาดบางด้านอาจนำไปสู่ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนหรือก่อให้เกิดความเสียหายอย่างร้ายแรง ยกตัวอย่างกรณีศึกษาการแปลป้าย “ห้องละหมาด” กลายเป็น “ห้องสวดวิงวอน” (祈祷室) ซึ่งหมายถึงห้องสำหรับผู้นับถือคริสต์ศาสนา โดยทุกศาสนามีการยึดถือแนวปฏิบัติที่เคร่งครัดแตกต่างกัน ยกตัวอย่างเช่น ผู้นับถือศาสนาอิสลามต้องมีการละหมาดวันละ 5 เวลา ข้อผิดพลาดด้านการแปลผิดนี้จึงนำไปสู่ความเข้าใจที่คลาดเคลื่อนระหว่างผู้นับถือศาสนาทั้งสอง หรือตัวอย่างกรณีศึกษาเรื่องกฎหมายการนำเข้าหรือส่งออกผลิตภัณฑ์งาช้างที่เมื่อนักท่องเที่ยวชาวจีนอ่านแล้วเข้าใจผิดว่า “การห้ามนำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์งาช้างถือเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย” (禁止进出口象牙及象牙制品是违法的行为) นั้นหมายความว่า “ต้องนำเข้าหรือส่งออกผลิตภัณฑ์งาช้างจึงถือเป็นการกระทำที่ไม่ผิดกฎหมาย” ซึ่งเป็นความเข้าใจในทิศทางที่ตรงกันข้ามกับภาษาต้นทาง ด้วยเหตุนี้การวิจัยและเสนอแนวทางแก้ไขข้อผิดพลาดด้านการแปลป้ายภาษาจีนที่ถูกต้องให้แก่ท่าอากาศยานในไทยทั้ง 16 แห่ง จึงเป็นงานที่มีความสำคัญและเร่งด่วนอย่างยิ่ง

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในไทย 16 แห่ง
2. เพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงหรือข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาภาษาจีนขั้นพื้นฐานและอุตสาหกรรมการแปลภาษาจีนในประเทศไทย

3. สมมติฐานการวิจัย

ผู้วิจัยได้ใช้กรอบแนวความคิดการวิจัยเรื่องทฤษฎีการแปล “ถูกต้อง-สื่อความ-งามตามแบบแผน” (信、达、雅) ของเหยียนฟู นักทฤษฎีการแปลของจีน และหลักและข้อควรระวังในการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน 10 ข้อ ซึ่งเป็นตำราการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีนของกนกพร นุ่มทอง (2554) เพื่อวิเคราะห์และศึกษาข้อผิดพลาดในการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในไทย 16 แห่ง

4. ขอบเขตการวิจัยและวิธีดำเนินการวิจัย

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลภาพป้ายสาธารณะภาษาจีนที่ปรากฏอยู่ในท่าอากาศยานในไทย 16 แห่ง ตั้งแต่ พ.ศ. 2562-2565 จากนั้นคัดแยกป้ายสาธารณะที่มีข้อผิดพลาดด้านการแปล จำนวน 159 ป้าย โดยใช้วิธีการเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบสุ่มโดยบังเอิญ ใช้ทฤษฎีการแปล “ถูกต้อง-สื่อความ-งามตามแบบแผน” (信、达、雅) ของเหยียนฟู (2009) นักทฤษฎีการแปลของจีน และหลักและข้อควรระวังในการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน 10 ข้อของกนกพร นุ่มทอง (2554) เป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย จากนั้นวิเคราะห์ด้วยเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบวิเคราะห์ข้อผิดพลาดโดยแจกแจงความถี่เป็นคำร้อยละ เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาสรุปและอภิปรายผล

5. ประโยชน์ที่ได้รับ

1. ได้ทราบข้อผิดพลาดและสาเหตุด้านการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในไทย 16 แห่ง
2. เพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงหรือข้อเสนอแนะสำหรับการศึกษาภาษาจีนขั้นพื้นฐานและอุตสาหกรรมแปลภาษาจีนในประเทศไทย

6. แนวคิด ทฤษฎีและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

6.1 ทฤษฎีการแปลป้ายสาธารณะของประเทศจีน

นักทฤษฎีการแปลสมัยราชวงศ์ชิงที่มีชื่อเสียงที่สุด ได้แก่ เหยียนฟู ผู้เสนอมาตรฐาน “ถูกต้อง-สื่อความ-งามตามแบบแผน” 信、达、雅 ซึ่งยังมีอิทธิพลต่อการแปลของประเทศจีนมาจนถึงยุคปัจจุบัน (กนกพร นุ่มทอง, 2554, น. 10) โดย “ถูกต้อง” (信) หมายถึง การแปลควรซื่อสัตย์ต่อข้อความต้นฉบับ โดยไม่ลบ ไม่บิดเบือน ไม่เพิ่มเติม หรือไม่เปลี่ยนความหมายเดิม “สื่อความ” (达) หมายถึง การแปลที่เข้าใจง่าย ต้องอิงไปตามสถานการณ์จริงในภาษาจีน เหยียนฟูมีข้อปฏิบัติก่อนทำการแปลคือต้องอ่านและทำความเข้าใจต้นฉบับอย่างถี่ถ้วน อีกทั้งยังต้องอ้างอิงตามสถานการณ์จริงเพื่อไม่ให้กระทบกับความหมายของต้นฉบับ “งามตามแบบแผน” (雅) หมายถึง การเลือกคำที่เหมาะสมและสอดคล้องกับต้นฉบับอย่างมีศิลปะ ถือเป็นจุดที่ยากที่สุด เนื่องจากต้องแปลข้อความ

ต้นฉบับออกมาให้เป็นภาษาที่สละสลวยและมีศิลปะซึ่งถือเป็นจุดแข็งด้านวัฒนธรรมภาษาของจีน เพราะภาษาจีนไม่ได้เป็นเพียงแค่ภาษา แต่ยังรวมวัฒนธรรมจีนเข้าไว้ด้วย จากการวิจัยพบว่าข้อผิดพลาดด้านการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในไทยนั้นไม่สอดคล้องกับทฤษฎีการแปลทั้ง 3 ข้อของเหยียนฟู ด้วยการแปลที่มีความแตกต่างจากข้อความต้นฉบับเป็นอย่างมาก ข้อนี้ไม่สอดคล้องกับทฤษฎี “ถูกต้อง” (信) ประการที่สองคือป้ายสาธารณะจำนวนมากมีการเลือกใช้คำที่ไม่เหมาะสม ประกอบกับการใช้ไวยากรณ์ที่สับสนและไม่สอดคล้องกับสำนวนภาษาจีน ข้อนี้ไม่สอดคล้องกับทฤษฎี “สื่อความ” (达) ประการสุดท้ายคือการแปลด้วยภาษาที่ตรงเกินไปจนขาดความสละสลวยด้านภาษา และไม่คำนึงถึงจิตใจและอารมณ์ของนักท่องเที่ยวชาวจีน เป็นอีกข้อที่ไม่สอดคล้องกับทฤษฎี “งามตามแบบแผน” (雅) ดังนั้นหากอ้างอิงตามทฤษฎีการแปล “ถูกต้อง-สื่อความ-งามตามแบบแผน” (信、达、雅) การแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในไทยจำเป็นต้องได้รับการปรับปรุงให้ถูกต้องยิ่งขึ้น

6.2 ทฤษฎีการแปลป้ายสาธารณะของประเทศไทย

นักวิชาการไทยมีมุมมองที่หลากหลายเกี่ยวกับการแปลภาษาจีน-ไทย หรือภาษาไทย-จีน ในบทความวิจัยนี้ได้เลือกมุมมองของนักวิชาการ 2 ท่านเป็นตัวแทน เพื่อนำทฤษฎี แนวคิดและมุมมองมาประกอบการวิเคราะห์

มุมมองที่หนึ่งของกนกพร นุ่มทอง (2554) ในผลงานเรื่อง “ตำราการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน” ได้มีการใช้กรณีตัวอย่างที่มีความละเอียดมาอธิบายสถานการณ์ต่างๆ ในด้านการแปลภาษาไทย-จีน หรือภาษาจีน-ไทย ซึ่งเป็นการยกตัวอย่างและการชี้แจงอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ บทความวิชาการเรื่อง “หลักและข้อควรระวังในการแปลจีน-ไทย ไทย-จีน” ของกนกพร นุ่มทอง และศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม (2562, น. 105-148) ได้มีการสรุปหลักและข้อควรระวังในการแปลจีน-ไทยและไทย-จีนไว้ 10 ประการ โดยประการที่ 2, 3, 4, 6, 8 และ 9 มีความสอดคล้องกับกรณีตัวอย่างการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในไทยของผู้วิจัยเป็นอย่างมาก

มุมมองที่สองของบุรินทร์ ศรีสมถวิล (2562) ในบทความวิจัยเรื่อง “การก้าว ‘ไม่’ ข้ามความเป็นอื่นด้านภาษาในพระราชบัญญัติเรื่อง ‘แก้วจอมชน’ ฉบับพากย์จีน” กล่าวว่า ประเด็นที่ผู้แปล “ก้าว ‘ไม่’ ข้าม” ความเป็นอื่นด้านการใช้ภาษานั้นประกอบด้วยการแปลศัพท์วัฒนธรรมไทย การแปลชื่อเฉพาะ การแปลคำนำหน้าชื่อ คำช้อนเป็นต้น สาเหตุหลักที่ทำให้ผู้แปลแปลคลาดเคลื่อนจากต้นฉบับหรือไม่สามารถเลือกใช้ศัพท์ที่ตรงกับเจตนารมณ์ของผู้ประพันธ์ได้นั้น คือผู้แปลไม่ได้ศึกษาทวิการใช้ภาษาของผู้ประพันธ์มาเป็นอย่างดีก่อนลงมือแปล และมีการสรุปกระบวนการแปลวรรณกรรมที่รัดกุมไว้ 7 ขั้นตอน คือ ขั้นตอนที่ 1 การอ่านทำความเข้าใจวรรณกรรมต้นฉบับ ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาทวิการใช้ภาษาของผู้ประพันธ์ให้ลึกซึ้งก่อนลงมือแปล ขั้นตอนที่ 3 การสื่อสารโดยตรงกับผู้ประพันธ์ ขั้นตอนที่ 4 ลงมือแปล ขั้นตอนที่ 5 การตรวจแก้โดยบรรณาธิการต้นฉบับ ขั้นตอนที่ 6 พิสูจน์อักษรออกแบบปก จัดรูปเล่ม ขั้นตอนที่ 7 ส่งพิมพ์ ผู้วิจัยเห็นว่าขั้นตอนที่ 5 มีความสำคัญเป็นอย่างมากสำหรับการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนของประเทศไทยในปัจจุบันที่ควรส่งฉบับแปลให้บรรณาธิการพิจารณาตรวจแก้และให้ข้อเสนอแนะก่อน

6.3 เอกสารและงานวิจัยการแปลและการให้คำจำกัดความป้ายสาธารณะของตะวันตกและจีน

ฌ็อง พอล วินัย (Jean-Paul Vinay) และฌ็อง ดาร์เบลเน็ต (Jean Darbelnet) นักวิชาการชาวฝรั่งเศสถือเป็นกลุ่มคนแรกที่ศึกษาป้ายสาธารณะ พวกเขาได้พูดถึงแนวคิดการแปลคำบนป้ายสาธารณะไว้ในคำนำของหนังสือ *“Comparative Stylistics of French and English: A Methodology for Translation”* (Vinay & Darbelnet, 1995) โดยแนวคิดแรกเริ่มของการแปลป้ายสาธารณะส่วนใหญ่เป็นแนวคิดที่เรียบง่ายของการแปลภาษาอังกฤษ-ฝรั่งเศส ใน ค.ศ.1997 ร็อดริก แลนดรี (Rodrigue Landry) นักวิชาการชาวแคนาดา ได้เสนอมุมมองเกี่ยวกับบทบาทของป้ายสาธารณะลงในบทความ *“Linguistic Landscape and Ethnolinguistic Vitality: An Empirical Study”* โดยเขาคิดว่าป้ายสาธารณะควรมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลและความหมายเชิงสัญลักษณ์ จนกระทั่งในปัจจุบันการวิจัยเกี่ยวกับป้ายสาธารณะในตะวันตกยังคงดำเนินต่อไป โดยส่วนใหญ่เน้นไปที่มุมมองทางภาษาศาสตร์ ทักษะและกลวิธีการแปล รวมไปถึงการให้คำจำกัดความป้ายสาธารณะโดยพื้นฐานที่มีความคล้ายคลึงกับ *“public road signs, advertising billboards, street names, place names, commercial shop signs, and public signs on government buildings”* (Landry & Bourhis, 1997, pp. 23-49) นักวิชาการจีนได้ขยายขอบเขตคำจำกัดความป้ายสาธารณะจนก้าวไปสู่แถวหน้าของการวิจัยประเภทนี้ สิ่งนี้มีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับประสบการณ์โดยตรงของจีน หลังการปฏิรูปและเปิดประเทศใน ค.ศ. 1979 อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวของจีนเริ่มก่อตัวขึ้น ด้วยจำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เพิ่มมากขึ้น ทำให้การแปลป้ายสาธารณะเริ่มกลายเป็นสิ่งจำเป็น นอกจากนี้บทความเรื่อง *“เรียงร้อย: เพื่อนร่วมวงการการแปลหันมาให้ความสำคัญกับการประชาสัมพันธ์ภายนอกประเทศ”* ของตัวนเหลียนเจิงที่ตีพิมพ์ใน ค.ศ. 1990 บทความนี้ชี้ให้เห็นข้อผิดพลาดในการแปลคำเตือนบนป้ายของจุดชมวิวและในโรงแรมบางแห่ง นอกจากนี้ยังชี้ให้เห็นถึงสาเหตุของข้อผิดพลาดในการแปล เช่น *“ประการที่หนึ่งเกิดจากการขาดทักษะภาษาอังกฤษที่ไม่ดีพอหรือการแปลผิดที่เกิดจากความประมาท ประการที่สองเป็น ‘การแปลที่ยึดติดกับต้นฉบับเกินไป’ ซึ่งเกิดจากการไม่ชำนาญในการสื่อสารข้ามวัฒนธรรมและไม่เข้าใจลักษณะการเขียนภาษาอังกฤษไปจนถึงเรื่องนิสัยรักการอ่าน”* (段连城, 1990, pp. 2-10) นับตั้งแต่การปฏิรูปและเปิดประเทศตลอดจนถึงการแข่งขันกีฬาโอลิมปิกปักกิ่ง ปี 2008 ในช่วงระยะเวลาดังกล่าวได้เกิดปัญหาการแปลป้ายสาธารณะในสังคมจีนเป็นจำนวนมาก ไม่ว่าจะเป็นเรื่องการแปลผิด การแปลแบบสับสนสับสน การแปลตกหล่น การแปลทับศัพท์ เป็นต้น โดยการแปลบางส่วนได้กลายเป็นเรื่องขำขันในระดับสากล เช่น การแปลเมนูอาหารจีน “ถงจี้จี้” (童子鸡) เป็น “chicken without sexual life” และแปลคำว่า “น้ำร้อน” (开水) ที่ติดอยู่ตามสถานีรถไฟหรือสนามบินว่า “open water” เป็นต้น สิ่งเหล่านี้ได้ส่งผลกระทบเชิงลบในระดับสากลให้กับจีนเป็นอย่างมาก แต่ในขณะเดียวกันก็เป็นสิ่งที่ดึงดูดความสนใจของนักวิชาการจำนวนมากเช่นกัน อีกทั้งยังได้รับความสำคัญจากวงการการแปลของจีนด้วย ใน ค.ศ. 2004 สำนักพิมพ์ China Business Publishing House ได้ตีพิมพ์ *“พจนานุกรมป้ายสาธารณะภาษาจีน-อังกฤษ”* ของ ลวี่เหอฟาและเจียงลู่ พจนานุกรมเล่มนี้ได้รวบรวมคำบนป้ายสาธารณะที่ใช้ในสังคมจีนไว้เป็นจำนวนมาก พร้อมยกตัวอย่างคำแปลภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ ใน ค.ศ. 2005 ประเทศจีนยังได้มีการจัด “สัมมนาการแปลป้ายสาธารณะครั้งที่ 1” ขึ้นเป็นกรณีพิเศษ นับเป็นครั้งแรกที่มีการให้คำจำกัดความป้ายสาธารณะว่า *“การให้ข้อมูลตัวอักษรและรูปภาพที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต สิ่งมีชีวิตและนิเวศวิทยาแก่สาธารณชน เพื่อให้เกิดบทบาทในการประกาศและแจ้งเตือน เป็นต้น”* (吕和发, 蒋璐, 2013, p. 15) ในวงวิชาการจีน คำจำกัดความป้ายสาธารณะของตัวยางเสียนและลวี่เหอฟาเป็นที่ยอมรับอย่างกว้างขวาง นั่นคือ *“ตัวอักษรและรูปภาพที่เปิดเผยและเชื่อมโยงเข้ากับสาธารณชน ซึ่งมีความหมายในแง่ของการประกาศ คำแนะนำ คำเตือน และมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับวิถีชีวิต การผลิตสิ่งมีชีวิต นิเวศวิทยาและอุตสาหกรรม”* (戴宗显, 吕和发, 2005, pp. 38-42) เมื่อเปรียบเทียบกับงานวิจัยของ

ตะวันตก นักวิชาการจีนได้พัฒนาต่อยอดงานวิจัยนี้จากความหมายที่แคบไปสู่ความหมายที่กว้างขึ้น โดยอ้างอิงจากบริบทความเป็นจริงของสังคมจีนในช่วงหลายปีที่ผ่านมา จากนั้นขยายขอบเขตคำจำกัดความของป้ายสาธารณะ ทำให้เนื้อหาและการวิจัยเกี่ยวกับป้ายสาธารณะมีความสมบูรณ์ยิ่งขึ้น บทความวิจัยนี้มีความเห็นตรงกับคำจำกัดความของป้ายสาธารณะที่บัญญัติขึ้นโดยนักวิชาการจีน เนื่องจากมีความใกล้เคียงกับสถานการณ์จริงในสังคม

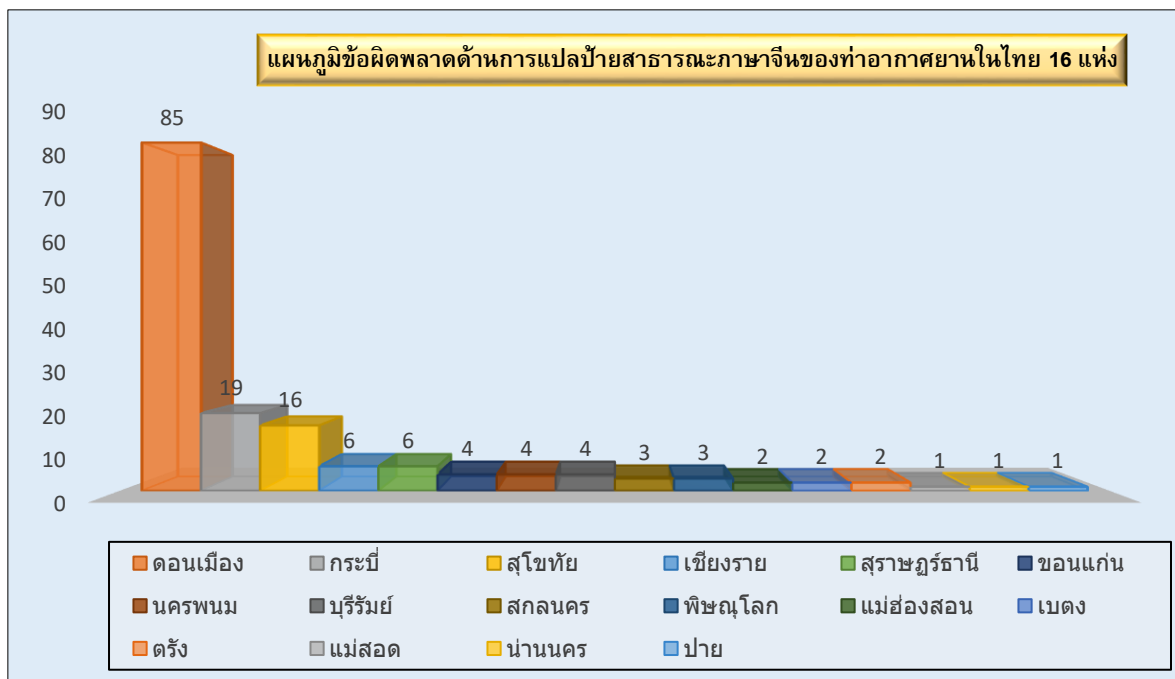
6.4 งานวิจัยการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนของไทย

งานวิจัยด้านการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนในประเทศไทยนั้นมีจำนวนจำกัดมาก ข้อมูลที่สืบค้นได้ในปัจจุบัน ได้แก่ บทความวิจัยเรื่อง “การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดและสาเหตุข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีนบนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย” (สหทัย สัทธวิเศษ, 2564, น. 88-98) โดยมุ่งเป้าไปที่การแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนในจังหวัดเชียงราย เพื่อวิเคราะห์ประเภทและสาเหตุของการแปลผิด ส่วนบทความวิจัยเรื่อง “ทัศนะของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีต่อป้ายภาษาจีนในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของกรุงเทพมหานคร” (จิราพร เนตรสมบัติผล และ เดชา ชาดิวรรณ, 2562, น. 99-107) ได้วิเคราะห์และสรุปผลความพึงพอใจต่อการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนในแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของกรุงเทพมหานครโดยนักท่องเที่ยวชาวจีน และบทความวิชาการเรื่อง “การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนและการกำหนดมาตรฐานป้ายสาธารณะในประเทศไทย” (เชินเย่ และ กนกพร นุ่มทอง, 2565, น. 240-285) ที่รวบรวมข้อมูลป้ายสาธารณะภาษาจีนด้วยการศึกษาภาคสนามและสืบค้นข้อมูลเพิ่มเติมทางออนไลน์ เพื่อวิเคราะห์ประเภทและสาเหตุของการแปลผิด ตลอดจนการเสนอแนะกลวิธีและเทคนิคการแปลเชิงปฏิบัติสำหรับการแปลป้ายสาธารณะในประเทศไทย

ในปัจจุบัน งานวิจัยที่มุ่งเป้าไปที่การแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในไทยนั้นยังปรากฏไม่มาก โดยส่วนมากมุ่งเน้นการศึกษาการแปลชื่อถนนจากภาษาไทยเป็นภาษาจีนในเขตภูมิภาคต่างๆ ของประเทศไทย หรือการศึกษาวิธีการแปลชื่อป้ายร้านค้าที่เป็นภาษาจีน เป็นต้น ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยจึงตระหนักถึงความสำคัญในการวิเคราะห์ข้อผิดพลาดด้านการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในไทย เพื่อเป็นข้อมูลอ้างอิงให้แก่นักวิจัยอื่น อีกทั้งเป็นข้อมูลอ้างอิงความรู้ด้านภาษาที่ถูกต้องให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้องของภาครัฐ

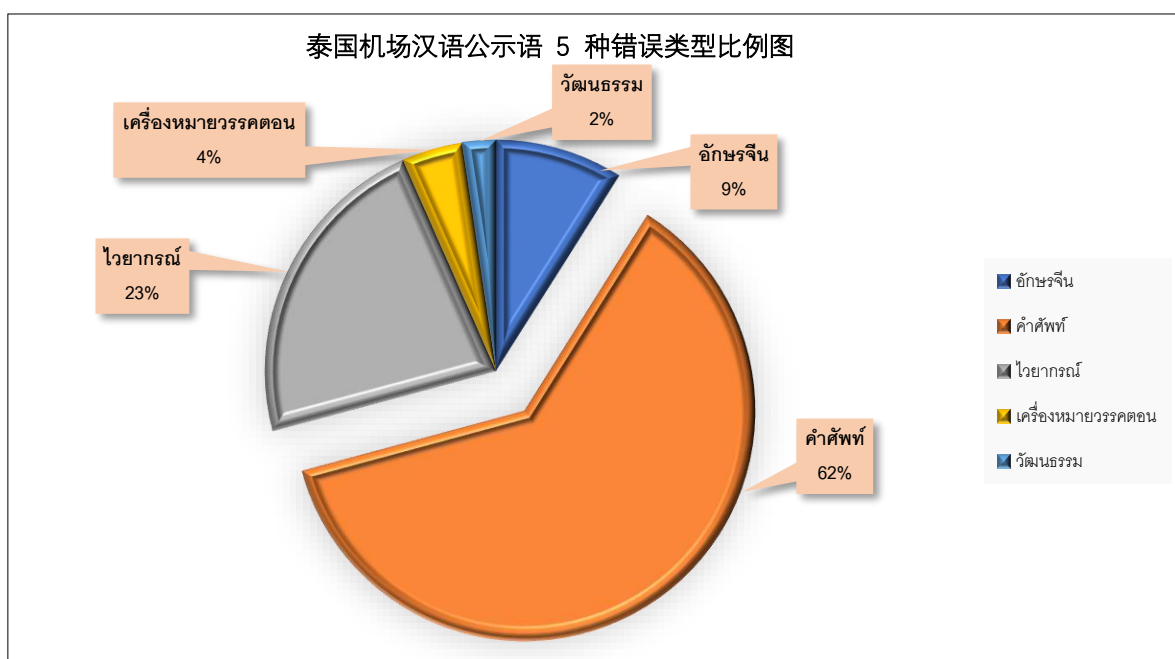
7. ผลการศึกษา

บทความวิจัยนี้ได้รวบรวมป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในไทย 16 แห่ง ที่มีข้อผิดพลาดด้านการแปล จำนวน 159 ป้าย ระหว่าง พ.ศ. 2562-2565 ซึ่งส่วนใหญ่ยังคงใช้งานอยู่ใน พ.ศ. 2565



ภาพที่ 1. แผนภูมิการกระจายข้อมูลป้ายสาธารณะจีนของท่าอากาศยานในไทยที่มีข้อผิดพลาดด้านการแปล จำนวน 159 ป้าย

จากแผนภูมิข้างต้น ในจำนวนป้ายสาธารณะภาษาจีนที่มีข้อผิดพลาดด้านการแปล 159 ป้าย มีข้อผิดพลาดรวมทั้งสิ้น 257 แห่ง แบ่งออกเป็นด้านอักษรจีน คำศัพท์ ไวยากรณ์ เครื่องหมายวรรคตอน และวัฒนธรรม ดังภาพที่ 2



ภาพที่ 2. แผนภูมิสัดส่วนข้อผิดพลาด 5 ด้านบนป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในไทย

จากข้อมูลการวิเคราะห์ในแผนภูมิข้างต้น แสดงให้เห็นว่ามีข้อผิดพลาดด้านตัวอักษรจีน 23 จุด ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ 159 จุด ข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์ 58 จุด ข้อผิดพลาดด้านเครื่องหมายวรรคตอน 11 จุด และข้อผิดพลาดด้านวัฒนธรรม 6 จุด หรือคิดค่าเฉลี่ยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์ 62% ข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์ 23% ข้อผิดพลาดด้านตัวอักษรจีน 9% ข้อผิดพลาดด้านเครื่องหมายวรรคตอน 4% และข้อผิดพลาดด้านวัฒนธรรม 2% กล่าวได้ว่าข้อผิดพลาดด้านการใช้คำศัพท์และไวยากรณ์จีนเป็นข้อผิดพลาดที่พบมากที่สุดบนป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในไทย

7.1 ข้อผิดพลาดด้านอักษรจีน

7.1.1 การใช้ตัวอักษรจีนผิด



ข้อความต้นฉบับ ด้านควบคุมโรคติดต่อ
ข้อความฉบับแปล 疾病防控中心

ภาพที่ 3. ป้ายด้านควบคุมโรคติดต่อ ท่าอากาศยานดอนเมือง
(ที่มา: อมรรัตน์ เนตรธัญญกรวงศ์ ถ่ายเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2563)

คุณสมบัติโดยทั่วไปของป้ายสาธารณะคือข้อความที่สั้นมาก ดังนั้นทุกคำจึงมีความสำคัญและไม่ควรผิด ในป้ายสาธารณะภาพนี้ คำว่า “控” ถูกเขียนเป็นคำว่า “空” เห็นได้ชัดว่าผู้แปลรู้จักคำศัพท์เฉพาะนี้ แต่ใช้คำผิด จึงมีผลต่อความหมายโดยรวม เพราะคำว่า “防控” หมายถึง ควบคุม แต่คำว่า “防空” หมายถึง การป้องกันทางอากาศ ซึ่งหมายถึงการป้องกันการทิ้งระเบิดของเครื่องบิน ท่าอากาศยานนานาชาติเป็นหน้าด่านในการต้อนรับนักท่องเที่ยวต่างชาติ ความผิดพลาดนี้จึงไม่เป็นผลดีต่อภาพลักษณ์ของประเทศ

นอกจากนี้ยังมีอักษรจีนหลายตัวที่มีการใช้ผิด ยกตัวอย่างกรณีศึกษาการใช้คำว่า “入境” ซึ่งมีความหมายว่า “เข้า” กลับเขียนเป็นคำว่า “入竟” คำว่า “杀菌” ซึ่งมีความหมายว่า “ฆ่าเชื้อ” กลับเขียนเป็นคำว่า “刹菌” คำว่า “直接到登机口” (ตรงไปที่ประตูทางออก) กลับเขียนเป็นคำว่า “直接到登机口” อีกตัวอย่างกรณีศึกษาคือคำว่า “廊曼” (ดอนเมือง) กลับเขียนเป็นคำว่า “廊慢” เป็นต้น

7.1.2 การผสมอักษรจีนตัวเต็มและตัวย่อ

ในป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในไทยมีข้อผิดพลาดด้านการผสมอักษรจีนตัวเต็มและตัวย่อ อยู่ 2 รูปแบบ รูปแบบที่หนึ่งคือในหนึ่งประโยคมีการผสมอักษรจีนตัวเต็มและตัวย่อ รูปแบบนี้พบเห็นได้บ่อยมาก บนของผลิตภัณฑ์สินค้าของร้านค้าที่ท่าอากาศยานในไทย แต่เนื้อหาส่วนนี้อยู่นอกเหนือขอบเขตของการวิจัย ส่วนรูปแบบที่สองคือป้ายสาธารณะที่สำคัญบางป้ายของท่าอากาศยานในไทย บางป้ายมีเพียงอักษรจีนตัวเต็ม บาง

ป้ายมีเพียงอักษรจีนตัวย่อ ซึ่งในปัจจุบันจีนแผ่นดินใหญ่ใช้อักษรจีนตัวย่อ ส่วนฮ่องกง ไต้หวัน และมาเก๊าใช้อักษรจีนตัวเต็ม คนทั่วไปในจีนแผ่นดินใหญ่มีความเข้าใจที่จำกัดเกี่ยวกับอักษรจีนตัวเต็ม นำมาซึ่งความเข้าใจที่ยากลำบากในหมู่นักท่องเที่ยวจีนแผ่นดินใหญ่ หรือจนถึงขั้นละเลยการใช้ตัวอักษรจีนบนป้ายสาธารณะ สิ่งนี้ทำให้เกิดปัญหาโดยไม่จำเป็น ส่วนนักท่องเที่ยวทั่วไปจากฮ่องกง ไต้หวัน และมาเก๊า มีปัญหาในการทำความเข้าใจอักษรจีนตัวย่อด้วยเช่นกัน ด้วยเหตุนี้ข้อมูลสำคัญควรใช้ทั้งอักษรจีนตัวเต็มและตัวย่อ

7.1.3 การผสมอักษรจีนตัวย่อและอักษรต่างรูป



ข้อความต้นฉบับ ผู้โดยสารขาเข้า
ข้อความฉบับแปล 抵达

ภาพที่ 4. ป้ายผู้โดยสารขาเข้า ท่าอากาศยานดอนเมือง
(ที่มา: อมรรัตน์ เนตรธัญญกรวงศ์ ถ่ายเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2562)

อักษรต่างรูป (异体字) คือกลุ่มของอักษรที่มีการออกเสียงและความหมายเหมือนกัน แต่มีรูปแบบการเขียนที่ต่างกัน หวงปั๋วหลงและเลี้ยวชวีตง นักภาษาศาสตร์ของจีน คิดว่าพวกมันเป็นเหมือนหูดที่ไม่มีผลในเชิงบวกใดๆ ทั้งสิ้น และยังเป็นการเพิ่มภาระให้แก่ผู้อ่าน ในด้านการเรียนรู้และการประยุกต์ใช้นั้นถือว่าการเสียเวลาและสิ้นเปลืองพลังงาน ส่วนในด้านการพิมพ์ดีดและสื่อสิ่งพิมพ์ถือเป็นการสิ้นเปลืองวัสดุ ดังนั้นอักษรกลุ่มนี้จึงจำเป็นต้องจัดแยกออกมาให้เป็นระบบ (黄伯荣, 廖旭东, 2002, p. 193) ในประวัติศาสตร์จีนเคยปรากฏอักษรต่างรูปเป็นจำนวนมาก ใน ค.ศ. 1955 กระทรวงวัฒนธรรมแห่งสาธารณรัฐประชาชนจีนและคณะกรรมการปฏิรูปอักษรจีนได้ร่วมกันออกประกาศ “ตารางการจัดเรียงข้อมูลอักษรต่างรูปชุดแรก” ที่ว่าด้วยการยกเลิกการใช้ตัวอักษรต่างรูปจำนวน 1,055 ตัว (苏培成, 2013) ดังนั้นอักษรต่างรูปที่ยกเลิกการใช้ไปแล้ว แต่กลับมาปรากฏในรูปแบบที่เป็นทางการนั้นย่อมไม่เหมาะสม สิ่งนี้ไม่เพียงส่งผลกระทบต่อผู้อ่านเท่านั้น บางครั้งอาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดโดยไม่จำเป็น

มีป้าย “ผู้โดยสารขาเข้า” จำนวนมากของท่าอากาศยานในไทยที่ใช้คำว่า “达” ในคำศัพท์ “抵达” ซึ่งคำนี้ไม่ใช่ “達” ในอักษรจีนตัวเต็มและไม่ใช่อักษรจีนตัวย่อ แต่เป็นอักษรต่างรูป ดังนั้นจึงไม่ใช่การใช้คำศัพท์เพื่อมุ่งเป้าไปที่กลุ่มนักท่องเที่ยวจากฮ่องกง ไต้หวัน และมาเก๊า อย่างแน่นอน ผู้วิจัยคิดว่าในกรณีนี้อาจเป็นผลจากการเลือกใช้ฟอนต์อักษรหรือชุดแบบอักษร เช่นผู้วิจัยใช้ฟอนต์ Yu Gothic ในการพิมพ์คำว่า “抵达” หากใช้ฟอนต์อื่น เช่น SimSun, KaiTi, Angsana New เป็นต้น ผลลัพธ์ที่ได้คือคำว่า “抵达” ซึ่งเป็นอักษรจีนตัวย่อที่ใช้กันอย่างเป็นทางการ

ท่าอากาศยานในไทยมีการใช้อักษรต่างรูปบนป้ายสาธารณะเป็นจำนวนมาก ยกตัวอย่างกรณีศึกษาการใช้คำว่า “门” และ “海关” เป็นต้น นอกจากนี้ยังพบปัญหาเรื่องการใช้ฟอนต์อักษรที่ไม่เป็นเอกภาพ หรือใช้ตัวอักษรขนาดเล็กใหญ่ไม่สม่ำเสมอ เป็นต้น ถึงแม้สิ่งนี้จะไม่มีผลต่อการอ่าน แต่ดูไม่เป็นระเบียบ

อย่างไรก็ตาม หากไม่ใช่ผู้เชี่ยวชาญด้านคอมพิวเตอร์หรือผู้ที่ใช้งานคอมพิวเตอร์อยู่บ่อยครั้ง อาจไม่สามารถค้นพบสาเหตุของการพิมพ์ตัวอักษร “达” ให้เป็น “达” ได้ ดังนั้นเมื่อคำว่า “抵达” ที่อยู่บนป้ายสาธารณะปรากฏสู่สายตานักท่องเที่ยวชาวจีน พวกเขาเข้าใจโดยปริยายว่าผู้แปลนั้นตั้งใจใช้อักษรต่างรูป

ข้อผิดพลาดด้านการใช้ตัวอักษรจีนข้างต้น ทำให้ไม่สามารถถ่ายทอดข้อมูลได้อย่างมีประสิทธิภาพและนำไปสู่ความเข้าใจผิด ดังนั้นจึงไม่สอดคล้องกับแนวคิดการแปลเรื่อง “ถูกต้อง” (信) ของเหยียนฟู (赫胥黎, 严复, 2009, p. 5)

7.2 ข้อผิดพลาดด้านคำศัพท์

7.2.1 การแปลคำศัพท์ที่ไม่ตรงกัน



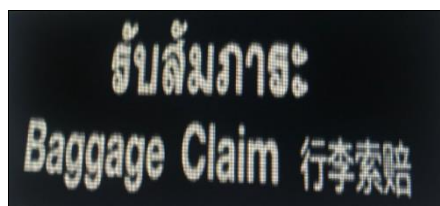
ภาพที่ 5. ป้ายจุดนัดพบ ท่าอากาศยานดอนเมือง
(ที่มา: อมรรัตน์ เนตรธัญญกรวงศ์ ถ่ายเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2562)

ป้ายสาธารณะภาษาจีนที่ท่าอากาศยานดอนเมือง คำว่า “จุดนัดพบ” คำเดียวกัน แต่กลับถูกแปลไม่ตรงกัน ทั้งที่อยู่ในสถานที่แห่งเดียวกัน ป้ายหนึ่งใช้คำว่า “會議點” อีกป้ายหนึ่งใช้คำว่า “约见点” ยิ่งไปกว่านั้นคือป้ายหนึ่งใช้อักษรจีนตัวเต็ม อีกป้ายหนึ่งใช้อักษรจีนตัวย่อ ซึ่งไม่ว่าจะเป็นบริบทของคนฮ่องกง ไต้หวัน หรือจีนแผ่นดินใหญ่ คำว่า “會議” ล้วนมีความหมายว่า “การประชุม” นอกจากเป็นข้อผิดพลาดเรื่องการแปลคำศัพท์ที่ไม่ตรงกัน คำว่า “會議點” ยังถือเป็นข้อผิดพลาดด้านการใช้คำศัพท์ที่ผิดอีกด้วย

ข้อผิดพลาดด้านการแปลคำศัพท์ที่ไม่ตรงกันนี้มีไม่น้อย ยกตัวอย่างกรณีศึกษาการแปลป้าย “ตรวจคนเข้าเมือง” ถูกแปลว่า “入竞手续”、“护照查验” และ “护照检查” อีกตัวอย่างกรณีศึกษาคือป้าย “ตรวจหนังสือเดินทาง” ถูกแปลว่า “护照检查处”、“护照管理处” เป็นต้น ข้อผิดพลาดนี้อาจสร้างความสับสนแก่นักท่องเที่ยวได้ในระดับหนึ่ง

ข้อผิดพลาดที่ใช้คำศัพท์ไม่สอดคล้องกันอาจเป็นอุปสรรคต่อการสื่อสารที่ราบรื่น ดังนั้นไม่สอดคล้องกับแนวคิดการแปลเรื่อง “สื่อความ” (达) ของเหยียนฟู (赫胥黎, 严复, 2009, p. 5)

7.2.2 การแปลคำศัพท์ผิด



ข้อความต้นฉบับ	รับสัมภาระ
ข้อความฉบับแปล	行李索赔

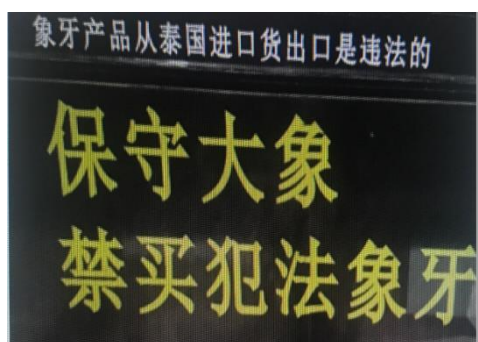
ภาพที่ 6. ป้ายรับสัมภาระ ท่าอากาศยานดอนเมือง
(ที่มา: อมรรัตน์ เนตรธัญญกรวงศ์ ถ่ายเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2563)

ป้าย “รับสัมภาระ” ที่ถูกแปลว่า “行李索赔” เป็นข้อผิดพลาดด้านการแปลคำศัพท์ผิดอย่างมหันต์ เพราะคำว่า “索赔” ในภาษาจีนหมายถึง “การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทน” หรือ “การเรียกร้องค่าชดเชย” สิ่งนี้อาจทำให้นักท่องเที่ยวเข้าใจผิดและอาจถึงขั้นทำให้เสียเวลาหรือสร้างความสูญเสียในด้านอื่นได้ คำแปลที่ถูกต้องคือ “行李领取” หรือ “行李提取”

ข้อผิดพลาดที่คล้ายคลึงกันนี้มิให้เห็นจำนวนไม่น้อย ยกตัวอย่างกรณีศึกษาการแปลป้าย “การตรวจค้น เป็นการส่วนบุคคล” ถูกแปลเป็น “私人放映” ป้าย “ผู้โดยสารขาเข้า” ถูกแปลเป็น “旅客入口” และป้าย “ผู้โดยสารขาออก” ถูกแปลเป็น “旅客出口” เป็นต้น

ข้อผิดพลาดด้านการแปลคำศัพท์ผิดในตัวอย่างข้อนี้จึงไม่สอดคล้องกับแนวคิดการแปลเรื่อง “ถูกต้อง” (信) ของเหยียนฟู (赫胥黎, 严复, 2009, p. 5)

7.2.3 การใช้คำศัพท์ที่มีความหมายสับสน

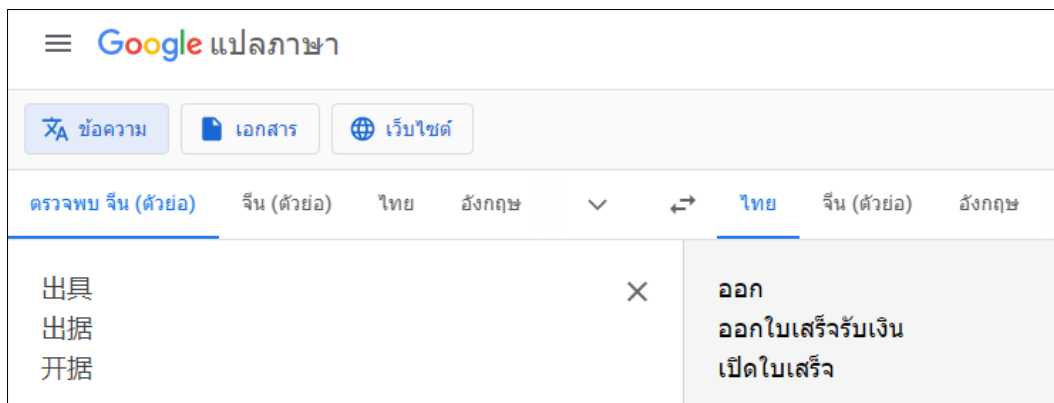


ข้อความต้นฉบับ	ไม่มี
ข้อความฉบับแปล	保守大象，禁买犯法象牙

ภาพที่ 7. ป้ายโฆษณาห้ามนำเข้าหรือนำออกงาช้าง ด้านนอกท่าอากาศยานดอนเมือง
(ที่มา: อมรรัตน์ เนตรธัญญกรวงศ์ ถ่ายเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2562)

ในภาษาจีนคำว่า “保守” และ “保护” มีความหมายเหมือนกันในบางกรณีเท่านั้น โดยทั่วไปคำว่า “保守” หมายถึง “อนุรักษ์นิยม” ดังนั้นหากใช้คำว่า “保守大象” จึงไม่สามารถอธิบายได้ ที่ถูกต้องควรแปลว่า “保护大象”

ข้อผิดพลาดดังกล่าวมิให้เห็นไม่น้อย ยกตัวอย่างกรณีศึกษาการใช้ “正版” (ของแท้) และ “真” (จริง) ที่ให้ความหมายสับสน การใช้คำศัพท์ “出具” (ออกใบรับรอง) “出据” (ออกใบรับรอง) “开据” (ออกใบเสร็จรับเงิน) อย่างไม่ถูกต้อง รวมถึงคำว่า “查获” (ยึดหลังจากการตรวจค้น) และ “发现” (ค้นพบ) คำว่า “接洽” (การเจรจาต่อรอง) และ “联系” (ติดต่อ) เป็นต้น สาเหตุของข้อผิดพลาดดังกล่าวอาจมาจากการใช้ google translate ดังภาพที่ 8



ภาพที่ 8. การสืบค้นข้อมูลการแปลด้วยเครื่องมือ google translate
(สืบค้นเมื่อวันที่ 20 ตุลาคม พ.ศ. 2562 จาก <https://translate.google.co.th>)

ตัวอย่างข้อนี้ไม่สอดคล้องกับหลักและข้อควรระวังในการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน ข้อที่ 2 “คำในภาษาไทยและภาษาจีนมีความหมายทับซ้อนกัน แต่กว้างแคบไม่เท่ากัน ต้องระมัดระวังในการเลือกใช้คำแปล” ของ กนกพร นุ่มทอง (2554, น. 30) เพราะในการแปลควรให้ความสำคัญกับขอบเขตความหมายของคำศัพท์

7.2.4 ความสับสนด้านการใช้คำศัพท์ของคนฮ่องกงและไต้หวันกับการใช้คำศัพท์ของคนจีนแผ่นดินใหญ่

Departure - เที่ยวบินขาออก									
Time	Airlines	To	Flight	Row	Departs	Remarks			
17:15	HO AIR	武汉机场	DD 9318	14,15	18:50	第二航厦站			
17:20	HO AIR	合艾	DD 7114	14,15	18:50	第二航厦站			
17:20	AirAsia	南京	FD 2101	1,2		第一航厦站			
17:25	HO AIR	乌隆机场	DD 9216	14,15		第二航厦站			
17:25	AirAsia	杭州	FD 464	1,2		第一航厦站			
17:25	Thai Lion Air	清莱	SL 544	11,12	18:10	第二航厦站			
17:25	Thai Lion Air	董里	SL 826	11,12		第二航厦站			
17:25	Thai Lion Air	上海浦东	SL 926	3	21:25	第一航厦站			
17:30	AirAsia	吉隆坡	AK 877	1		第一航厦站			
17:30	HO AIR	南邦	DD 8522	14,15		第二航厦站			
17:30	AirAsia	合艾	FD 3110	9,10	18:00	第二航厦站			
17:35	HO AIR	布里拉姆机场	DD 9608	14,15		第二航厦站			
17:40	HO AIR	拉廊	DD 7318	14,15		第二航厦站			
17:40	AirAsia	香港	FD 502	1,2		第一航厦站			
17:40	Thai Lion Air	杭州	SL 920	3		第一航厦站			
18:00	AirAsia	武汉机场	FD 3372	9,10		第二航厦站			
18:00	AirAsia	长沙	FD 540	1,2		第一航厦站			
18:00	Thai Lion Air	河内	SL 184	8		第一航厦站			
18:05	AirAsia	仰光	FD 257	1,2		第一航厦站			
18:05	Thai Lion Air	南京	SL 922	3		第一航厦站			

ภาพที่ 9. บ้ายแสดงตารางเที่ยวบินขาออก ท่าอากาศยานดอนเมือง
(ที่มา: อมรรัตน์ เนตรธัญญกรวงศ์ ถ่ายเมื่อวันที่ 9 กันยายน 2562)

ที่ท่าอากาศยานดอนเมือง “Terminal” ถูกแปลเป็นคำศัพท์ 3 คำที่ไม่เหมือนกัน คือ “航厦站”、“客运枢纽中心”、“航站楼” โดยคำว่า “航厦站” เป็นคำศัพท์ที่ใช้ในไต้หวันเท่านั้น นักท่องเที่ยวชาวจีนแผ่นดินใหญ่จึงไม่คุ้นชินกับศัพท์คำนี้ ในภาพที่ 9 เห็นได้ว่า “航厦站” ใช้อักษรจีนตัวย่อ ซึ่งเป็นการมุ่งเป้าไปที่นักท่องเที่ยวชาวจีนแผ่นดินใหญ่ แต่กลับใช้คำนามเฉพาะของไต้หวัน สิ่งนี้อาจทำให้นักท่องเที่ยวไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ของท่าอากาศยานในไทย



ภาพที่ 10. ป้ายศูนย์อาหาร ท่าอากาศยานดอนเมือง
(ที่มา: อมรรัตน์ เนตรธัญญกรวงศ์ ถ่ายเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2562)

นอกจากนี้ คำว่า “อาคารผู้โดยสาร” ถูกแปลว่า “客运枢纽中心” (Integrated Transport Hub) ถือเป็นข้อผิดพลาดด้านการแปลผิดเช่นกัน เพราะคำศัพท์มีความหมายกว้าง ครอบคลุมถึงสถานีรถไฟ สถานีขนส่งผู้โดยสาร และสนามบิน ส่วน “อาคารผู้โดยสาร” ของสนามบินได้จัดรวมอยู่ในคำว่า “客运枢纽” เช่นกัน

ตัวอย่างข้อนี้ไม่สอดคล้องกับหลักและข้อควรระวังในการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน ข้อที่ 2 “คำในภาษาไทยและภาษาจีนมีความหมายทับซ้อนกัน แต่กว้างแคบไม่เท่ากัน ต้องระมัดระวังในการเลือกใช้คำแปล” ของกนกพร นุ่มทอง (2554, น. 30) เพราะในการแปลควรให้ความสำคัญกับขอบเขตความหมายของคำศัพท์

7.2.5 การใช้ศัพท์บัญญัติ

กรุณารอดูการตรวจสอบสัมภาระของท่าน ประมาณ 5 นาที ถ้าไม่ถูกประกาศชื่อ ผู้โดยสารสามารถไปที่ประตูทางออกขึ้นเครื่องได้ PLEASE WAIT 5 MINUTES FOR BAGGAGE INSPECTION IF YOUR NAME HAS NOT BEEN ANNOUNCED YOU CAN PROCEED TO THE GATE 请稍等行李检查 5 分钟 如果没有叫到你的名字, 请速接到登机口.	ข้อความต้นฉบับ ถ้าไม่ถูกประกาศชื่อ ผู้โดยสารสามารถไปที่ประตูทางออก ขึ้นเครื่องได้ ข้อความฉบับแปล 如果没有叫到你的名字, 请速接到登机口
---	---

ภาพที่ 11. ป้ายแจ้งตรวจสอบสัมภาระ ท่าอากาศยานดอนเมือง
(ที่มา: อมรรัตน์ เนตรธัญญกรวงศ์ ถ่ายเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2563)

ในป้ายประกาศแปลคำว่า “ได้โดยตรง” เป็น “直接” ในความเป็นจริงควรใช้คำว่า “直接” จุดนี้ถือเป็นข้อผิดพลาดที่ไม่ควรเกิดขึ้น ประการแรกว่าด้วยเรื่องของการออกเสียง “bū” ซึ่งแตกต่างจากการออกเสียง “直” โดยสิ้นเชิง จากจุดนี้เห็นได้ว่าไม่ใช่ข้อผิดพลาดที่เกิดจากการพิมพ์ของผู้แปล แต่เป็นการเจาะจงใช้คำศัพท์ ด้วยเหตุนี้จึงทำให้เกิดข้อสงสัยประการที่สอง “逋” คำนี้มีความหมายว่า “หลบหนี” ดังนั้นความหมายของประโยคจึงกลายเป็น “ถ้าไม่ถูกประกาศชื่อ ผู้โดยสารโปรดหลบหนีไปที่ประตูขึ้นเครื่อง” ความผิดพลาดดังกล่าวส่งผลกระทบอย่างมากต่อภาพลักษณ์ของท่าอากาศยานในไทย

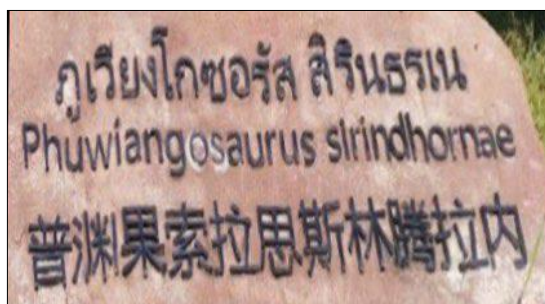
นอกจากนี้ขอยกตัวอย่างคำว่า “mixed berry” บนป้ายโฆษณาเครื่องสำอางในร้านค้าของท่าอากาศยาน ถูกแปลว่า “莓组合” และคำว่า “ข้าวกล่อง” ถูกแปลว่า “米饭盒” เป็นต้น นอกจากนี้ในร้านอาหารของท่าอากาศยาน ยังมีการบัญญัติศัพท์ใหม่และแปลผิดเป็นจำนวนมาก

นอกจากตัวอย่างข้างต้นแล้ว ยังมีข้อผิดพลาดด้านการใช้ภาษาจีนและภาษาอังกฤษที่ผสมปนเปกันและยังมีข้อผิดพลาดเกี่ยวกับการใช้คำนามเฉพาะอีกด้วย

คำที่สร้างขึ้นใหม่จะนำไปสู่ความกำกวมและส่งผลให้การสื่อสารไม่ราบรื่น ด้วยเหตุนี้ตัวอย่างข้อนี้จึงไม่สอดคล้องกับแนวคิดการแปลเรื่อง “ถูกต้อง” (信) และ “สื่อความ” (达) ของเหยียนฟู (赫胥黎, 严复, 2009, p. 5)

7.2.6 การถอดเสียงของคำนามเฉพาะ

ภาษาไทยส่วนใหญ่ทับศัพท์เป็นภาษาจีนโดยตรง จุดนี้เป็นหนึ่งในข้อผิดพลาดที่น่ากลัวที่สุดสำหรับทักษะการแปลทั้งหมด เพราะนักท่องเที่ยวนำเข้าไม่เข้าใจภาษาไทยเป็นทุนเดิม ประกอบกับการนำภาษาไทยมาถอดเสียงทับศัพท์ด้วยภาษาจีน ยิ่งทำให้นักท่องเที่ยวไม่เข้าใจความหมาย ยกตัวอย่างภาพที่ 12



ข้อความต้นฉบับ ภูเวียงโกซอรัส สิรินธรเน

ข้อความฉบับแปล 普渊果索拉思斯林腾拉内

ภาพที่ 12. ป้ายชื่อรูปปั้นไดโนเสาร์ ด้านนอกของท่าอากาศยานสุโขทัย
(ที่มา: อมรรัตน์ เนตรธัญญกรวงศ์ ถ่ายเมื่อวันที่ 4 สิงหาคม 2563)

บริเวณด้านนอกของท่าอากาศยานสุโขทัยมีรูปปั้นไดโนเสาร์มากมายและมีการระบุชนิดหรือชื่อของไดโนเสาร์เอาไว้ จากการสำรวจพบว่าชื่อภาษาจีนของไดโนเสาร์มีการถอดเสียงทับศัพท์โดยตรงตามการออกเสียงของภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งไม่มีความหมายในภาษาจีน ในความเป็นจริงไดโนเสาร์แต่ละชนิดล้วนมีคำนามเฉพาะในภาษาจีน เพราะมีชื่อทางวิทยาศาสตร์ ผู้แปลไม่สามารถตั้งชื่อได้ตามอำเภอใจ ดังนั้นคำศัพท์ตระกูลพืชหรือสัตว์ควรตรวจสอบชื่อทางวิทยาศาสตร์ก่อน หรือตรวจสอบข้อมูลก่อนว่ามีการระบุชื่ออันเป็นที่ยอมรับในสังคมแล้วหรือไม่ จากนั้นจึงค่อยแปล ด้วยเหตุนี้คำว่า “Phuwiangosaurus sirindhornae” ควรใช้คำนามเฉพาะในภาษาจีนว่า “布万龙”

การถอดเสียงทับศัพท์แบบนี้ไม่สอดคล้องกับแนวคิดการแปลเรื่อง “ถูกต้อง” (信) ของเหยียนฟู (赫胥黎, 严复, 2009, p. 5) และหลักและข้อควรระวังในการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน ข้อที่ 4 คือ “คำที่เป็นชื่อสัตว์และชื่อพืชต้องค้นชื่อทางวิทยาศาสตร์เสมอ” ของกนกพร นุ่มทอง (2554, น. 38)

7.3 ข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์

ข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์ของป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในไทยนั้นมีความซับซ้อนและหลากหลาย ประกอบกับจำนวนที่มาก ในข้อนี้ขอยกตัวอย่างภาพที่ 13 ป้ายโฆษณาห้ามนำเข้าและนำออกของช้างที่ปรากฏอยู่ในท่าอากาศยานดอนเมือง เนื่องจากมีข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์ที่หลากหลายรวมอยู่ในภาพเดียว



ข้อความต้นฉบับ ไม่มี

ข้อความฉบับแปล 禁止进口出口象牙及象牙制品是违法的行为
象牙产品从泰国进口或出口是违法的
1. 您将被坐牢 3 年以上，
或最高罚款 6,000,000 珠泰币
2. 您将被坐牢 10 年以上，
或被罚款产品价格的 4 倍

ภาพที่ 13. ป้ายห้ามนำเข้าและนำออกของช้าง ท่าอากาศยานดอนเมือง
(ที่มา: อมรรัตน์ เนตรธัญญกรวงศ์ ถ่ายเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2562)

7.3.1 ความสับสนทางไวยากรณ์และประโยคที่คลุมเครือ

“禁止进口出口象牙及象牙制品是违法的行为” ประโยคนี้ได้รวมระหว่าง “禁止+事情” กับ “事情+是违法行为” เข้าด้วยกัน ในความเป็นจริงควรเลือกใช้เพียงประโยคใดประโยคหนึ่งเท่านั้น เพราะการผสมรวมทุกอย่างไว้ในประโยคเดียวกันอาจทำให้มีความหมายในทิศทางตรงกันข้าม โดยประโยคนี้มีความหมายว่า “การห้ามนำเข้าและส่งออกผลิตภัณฑ์งาช้างถือเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย” ด้วยเหตุนี้ควรปรับแก้เป็น “禁止进口和出口象牙及象牙制品” หรือ “进口或出口象牙及象牙制品是违法行为”

ในทำนองเดียวกัน ข้อความบนภาพที่ 7 “禁买犯法象牙” ที่อยู่ในเนื้อหาโฆษณาบนตัวรถประจำทางของกรุงเทพมหานครเป็นประโยคที่คลุมเครืออันเนื่องมาจากความสับสนทางไวยากรณ์ เพราะเป็นการรวมเอาประโยค “禁止购买象牙” (ห้ามซื้องาช้าง) และ “买象牙是犯法的” (การซื้องาช้างเป็นสิ่งผิดกฎหมาย) เข้าไว้ด้วยกัน ส่งผลให้ประโยคนี้มีความหมายที่เปลี่ยนแปลงว่า “ห้ามซื้องาช้างที่ผิดกฎหมาย” จากประโยคนี้ตีความได้ว่า สามารถซื้องาช้างได้ แต่ต้องเป็นงาช้างที่ถูกกฎหมาย อย่าไปซื้องาช้างที่ผิดกฎหมาย แต่ในความเป็นจริงตามกฎหมายไทยแล้ว การซื้อผลิตภัณฑ์งาช้างทั้งหมดล้วนผิดกฎหมาย

7.3.2 ข้อผิดพลาดด้านการใช้คำว่า “被”

บนป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในไทยมีการใช้ประโยคกรรมวาจก “被” ที่บ่งบอกว่าประธานเป็นกรรมกรหรือผู้ถูกกระทำในทางที่ผิดอยู่มาก ยกตัวอย่างเช่นประโยคในภาพที่ 13 “您将被坐牢 3 年以上” (ท่านจะถูกจำคุกตั้งแต่ 3 ปีขึ้นไป) และ “您将被坐牢 10 年以上” (ท่านจะถูกจำคุกตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป) จากการ

วิเคราะห์ข้อผิดพลาด ประการแรกคือการใช้ภาษาพูด ประการที่สองคือการใช้ไวยากรณ์ที่ไม่ถูกต้อง ส่วนไวยากรณ์ที่ถูกต้องควรเป็น “您将坐牢 x 年” หรือ “您将坐 x 年牢” แต่เนื่องจากประโยคนี้มีการใช้ภาษาพูดที่มากเกินไป จึงไม่เหมาะสำหรับใช้เป็นข้อความบนป้ายสาธารณะที่เป็นทางการในท่าอากาศยาน ควรแก้ไขเป็น “您将被判 X 年以上有期徒刑” และควรให้ความสำคัญกับการแปลป้ายสาธารณะที่มีข้อความเกี่ยวข้องกับกฎหมาย ทั้งนี้เพื่อให้มีบทบาทในด้านการเตือนที่ชัดเจนยิ่งขึ้น

7.3.3 ข้อผิดพลาดด้านการใช้คำบอกตัวเลขและคำลักษณนาม (数量词)

ในภาพที่ 13 ประโยค “最高罚款 6,000,000 珠泰币” (ค่าปรับสูงสุด 6,000,000 บาท) ตามหลักภาษากฎหมายแล้ว ตัวเลขนี้ดูเยอะและยาวเกินไป อีกทั้งไม่ควรใช้ตัวเลขอารบิก ควรใช้ตัวเลขจีน “六百万” ที่เป็นทางการและมีความชัดเจน ประการที่สอง ความหมายของคำว่า “珠” คือ “ball” ไม่ใช่ “Baht” จุดนี้ถือเป็นข้อผิดพลาดด้านการใช้ตัวอักษรจีน ควรแก้ไขเป็นคำว่า “铢”

7.3.4 ข้อผิดพลาดด้านการใช้คำกริยา

ยกตัวอย่างเช่นประโยคในภาพที่ 13 “或被罚款产品价格的 4 倍” (หรือถูกปรับ 4 เท่าของราคาสินค้า) ความหมายของประโยคนี้เป็นที่เข้าใจได้ ส่วนคำว่า “罚款” (ปรับ) สามารถเป็นได้ทั้งคำนามและคำกริยา หากทำหน้าที่เป็นคำกริยาแล้ว โดยทั่วไปรูปแบบการใช้คือ “罚款 + 数字 + 币种” (ปรับ + ตัวเลข + สกุลเงิน) ดังนั้นประโยคนี้จึงไม่ถูกหลักไวยากรณ์จีน คำว่า “罚款” ในประโยคตัวอย่างจึงทำหน้าที่เป็นคำนาม ด้วยเหตุนี้ควรแก้ไขเป็น “或缴纳产品价格 4 倍罚款” นอกจากนี้ยังมีป้ายสาธารณะภาษาจีนอีกหลายป้ายที่ไม่มีคำกริยา

7.3.5 การแปลตกหล่นนำมาซึ่งข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์

ยกตัวอย่างเช่นป้ายสาธารณะในพื้นที่ขอกินภาษีผู้โดยสารของท่าอากาศยานดอนเมืองที่เขียนว่า “请检查每张税务发票是否护照号码 (please check that there is a passport number on every tax invoice)” ตามหลักไวยากรณ์จีนและการเปรียบเทียบกับภาษาอังกฤษจะพบว่าประโยคนี้ไม่มีคำกริยา “有” (มี) และไม่มีคำบอกตำแหน่งที่ควรใช้คำว่า “上” (บน) ด้วยเหตุนี้ควรแก้ไขเป็น “请检查每张税务发票上是否有护照号码”

ป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในไทยยังพบปัญหาด้านการใช้บทขยายความ (定语) ที่ผสมปนเปกัน ตำแหน่งในประโยคสลับที่กัน (倒装句) การใช้ประโยคที่ภาคแสดงมีคำกริยา 2 คำขึ้นไป (连谓句) ผิดการขาดคำกริยา เป็นต้น

ข้อผิดพลาดทางไวยากรณ์จะนำไปสู่ความหมายของประโยคที่คลุมเครือ ไม่สอดคล้องกับแนวคิดการแปลเรื่อง “ถูกต้อง” (信) และ “สื่อความ” (达) ของเหยียนฟู (赫胥黎, 严复, 2009, p. 5)

7.4 ข้อผิดพลาดด้านเครื่องหมายวรรคตอน

กระทรวงศึกษาธิการของจีนได้กำหนดมาตรฐานเรื่องการใช้เครื่องหมายวรรคตอน (《标点符号用法》) ที่ถูกต้องใน ค.ศ. 1995 และได้มีการปรับปรุงครั้งล่าสุดในเดือนธันวาคม ค.ศ. 2011 จะเห็นได้ว่าการใช้เครื่องหมายวรรคตอนอย่างถูกต้องเป็นส่วนสำคัญของภาษาจีน ดังนั้นหลังจากการเก็บตัวอย่างและวิเคราะห์ พบว่าบนป้าย

สาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในไทยมีข้อผิดพลาดด้านการใช้เครื่องหมายวรรคตอนอยู่หลายแห่ง ประการแรก ไม่เป็นไปตามมาตรฐานของภาษาจีน ประการที่สอง ทำให้เกิดลักษณะที่ไม่น่าดูและถึงขั้นทำให้เกิดความหมายที่คลุมเครือ บทความวิจัยนี้จึงขอนำภาพป้ายสาธารณะภาษาจีนในท่าอากาศยานดอนเมืองที่อยู่ด้านล่างเป็นกรณีศึกษา โดยภาพนี้ได้รวมข้อผิดพลาดในการใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิดหลายแห่งและถือเป็นตัวอย่างที่ดีสำหรับการวิเคราะห์



- ข้อความต้นฉบับ** การนำผลิตภัณฑ์สุขภาพเข้ามาในราชอาณาจักร ได้แก่ ยา อาหาร เครื่องสำอาง เครื่องมือแพทย์ วัตถุอันตราย ยาเสพติด วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท
- ข้อความฉบับแปล** ใน健康产品法规下，泰国进口以下产品 需要遵守特定的规定和要求，产品包括药品，食品，化妆品，医疗器械，有害物质，麻醉药品，精神药品

ภาพที่ 14. ป้ายประกาศนำเข้าสินค้าเพื่อสุขภาพ ท่าอากาศยานดอนเมือง
(ที่มา: อมรรัตน์ เนตรธัญญกรวงศ์ ถ่ายเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2562)

7.4.1 การใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิด

การใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิดถือเป็นข้อผิดพลาดที่ร้ายแรง ยกตัวอย่างเช่น การใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิดอย่างชัดเจนในภาพที่ 14 คือส่วนที่ควรใช้เครื่องหมายจุดคั่น (、) หรือ 顿号 แต่กลับใช้เครื่องหมายจุลภาค (,) หรือ 逗号 แทน ดังในประโยคที่ว่า“产品包括药品，食品，化妆品，医疗器械，有害物质麻醉药品，精神药品” (ผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ยา อาหาร เครื่องสำอาง เครื่องมือแพทย์ วัตถุอันตราย ยาเสพติด วัตถุออกฤทธิ์ต่อจิตและประสาท) ในประโยคนี้เป็นการยกตัวอย่างของผลิตภัณฑ์ที่มีความสัมพันธ์แบบคู่ขนาน (并列关系) ซึ่งระหว่างคำศัพท์ผลิตภัณฑ์ควรใช้เครื่องหมายจุดคั่น นอกจากนี้ในท่าอากาศยานดอนเมืองยังพบป้ายสาธารณะภาษาจีนที่มีข้อความเกี่ยวข้องกับกฎหมายจำนวนไม่น้อยที่มีการใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิด นอกจากข้อผิดพลาดด้านการใช้เครื่องหมายจุลภาคและมหัพภาค (句号) แล้ว ยังมีข้อผิดพลาดด้านการใช้เครื่องหมายระบุชื่อหนังสืออีกด้วย

7.4.2 การขาดเครื่องหมายวรรคตอน

ในภาพที่ 14 โดยทั่วไปบริบทการยกตัวอย่างในภาษาจีนมักใช้เครื่องหมายทวิภาค (:) หรือ 冒号 โดยหลังประโยคที่ว่า “包括” ขาดเครื่องหมาย “:” ไป ในการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนหลายแห่งในไทย ส่วนใหญ่มีข้อผิดพลาดด้านการขาดเครื่องหมายวรรคตอน โดยเฉพาะร้านค้าปลอดภาษีในท่าอากาศยาน นิตยสารบนเครื่องบิน หรือแม้แต่ข้อความที่มีความยาวมากหลายย่อหน้ายังไม่มีการใช้เครื่องหมายวรรคตอน จุดนี้ไม่สอดคล้องกับหลักภาษาจีน ที่สำคัญคือผลกระทบด้านการถ่ายทอดข้อมูลที่ถูกต้องและทำให้นักท่องเที่ยวจีนอ่านไม่สะดวก

7.4.3 การใช้เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีนและภาษาอังกฤษผสมกัน

การใช้เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีนและภาษาอังกฤษแบบผสมกันถือเป็นสิ่งที่พบเห็นได้ชินตาในท่าอากาศยานในไทย ยกตัวอย่างเช่นในภาพที่ 14 เครื่องหมายมหัพภาคในภาษาจีนควรใช้ “。” ที่ไม่ใช่ “.” ซึ่งเป็นเครื่องหมายมหัพภาคในภาษาอังกฤษ นอกจากนี้ยังพบเครื่องหมายจุลภาคภาษาจีน “，” จำนวนมากที่ใช้เป็น “，” ซึ่งเป็นเครื่องหมายจุลภาคในภาษาอังกฤษ สิ่งเหล่านี้ล้วนไม่สอดคล้องกับหลักภาษาจีน

7.4.4 ตำแหน่งเครื่องหมายวรรคตอนผิด

แม้ว่ามาตรฐาน “การใช้เครื่องหมายวรรคตอน” ฉบับ ค.ศ. 2011 ที่กระทรวงศึกษาธิการของจีนได้ประกาศใช้ไม่มีการระบุเรื่องตำแหน่งการเขียนเครื่องหมายวรรคตอนอย่างเป็นลายลักษณ์อักษร แต่ตำแหน่งเครื่องหมายวรรคตอนในภาพที่ 14 นั้น เห็นได้ชัดเจนว่าตำแหน่งของเครื่องหมายจุลภาคกับเครื่องหมายมหัพภาคนั้น ลอยอยู่ตรงกลางระหว่างตัวอักษร ซึ่งตามหลักภาษาจีนแล้วตำแหน่งที่ถูกต้องควรอยู่ด้านขวาของตัวอักษรจีน

7.4.5 ข้อผิดพลาดเครื่องหมายวรรคตอนอื่นๆ

นอกจากนี้ ในป้ายประกาศสาธารณะบางรายการยังปรากฏเครื่องหมายวรรคตอน 2 เครื่องหมายในประโยคหลัง เช่น ป้ายสาธารณะที่ท่าอากาศยานดอนเมืองที่เขียนว่า “武汉加油，武汉挺住！，” ที่มีทั้งเครื่องหมาย “！” และ “，” ในตำแหน่งเดียวกัน เป็นต้น

ข้อผิดพลาดเรื่องการใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิดสามารถทำให้เนื้อหาของข้อความผิด ด้วยเหตุนี้จึงไม่สอดคล้องกับแนวคิดการแปลเรื่อง “ถูกต้อง” (信) และ “สื่อความ” (达) ของเหยียนฟู (赫胥黎, 严复, 2009, p. 5)

7.5 ปัจจัยทางศาสนาและวัฒนธรรมที่ถูกละเลยในการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีน



ข้อความต้นฉบับ ห้องละหมาด

ข้อความฉบับแปล 祈祷室

ภาพที่ 15. ป้ายห้องละหมาด ท่าอากาศยานดอนเมือง
(ที่มา: อมรรัตน์ เนตรธัญญกรวงศ์ ถ่ายเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2562)

ประการแรก “ละหมาด” หมายถึง การขอพร (นูรชี้ฮัน อาลี, 2557) หากแปลโดยตรงสามารถแปลว่า “祈祷” หรือ “祷告” ได้ แต่คำศัพท์นี้ในภาษาจีนโดยทั่วไปมักใช้สำหรับคริสต์ศาสนาหรือคริสตจักรโรมันคาทอลิก สำหรับศาสนาอิสลามมักใช้คำว่า “祷告” หรือ “礼拜” ดังนั้นการใช้คำข้างต้นในภาพที่ 15 จึงไม่ถูกต้อง ประการที่สอง ในภาษาอังกฤษมีการใช้คำว่า “Muslim” แต่ในภาษาจีนกลับละเลยไม่แปลคำว่า “穆斯林” ออกมา หมายความว่า

ผู้ที่นับถือศาสนาคริสต์สามารถใช้ห้องนี้ในการขอพรพระเจ้าได้เช่นกัน จุดนี้อาจสร้างความเข้าใจผิดต่อผู้อ่านได้ เพราะฉะนั้นควรแปลว่า “穆斯林祷告室” หรือ “穆斯林礼拜室”



ข้อความต้นฉบับ ห้องรับรองพระภิกษุ สามเณร
ข้อความฉบับแปล 僧侶和初学修士的休息室

ภาพที่ 16. ป้ายห้องรับรองพระภิกษุ สามเณร ทำอากาศยานดอนเมือง
(ที่มา: อมรรัตน์ เนตรธัญญกรวงศ์ ถ่ายเมื่อวันที่ 31 มีนาคม 2562)

ในภาษาจีนคำว่า “修士” หมายถึงนักบวชนิกายคาทอลิกหรือนักบวชนิกายออร์ทอดอกซ์ ไม่ใช่ “พระสงฆ์” หรือ “สามเณร” ในศาสนาพุทธ ด้วยเหตุนี้คำว่า “初学修士” อาจมองได้ว่าเป็นส่วนที่ไม่จำเป็นในประโยคและเป็นคำศัพท์ที่ไม่ถูกต้องอย่างมาก ดังนั้นควรลบออกจากประโยค

นอกจากคำข้างต้นแล้ว ป้ายสาธารณะภาษาจีนบางป้ายยังใช้คำที่เป็นภาษาพูดมากเกินไป ไม่สอดคล้องกับภาษาและวัฒนธรรมจีน ยกตัวอย่างกรณีศึกษาป้ายห้ามเข้าที่ทำอากาศยานดอนเมือง ถูกแปลว่า “禁止进去” (ห้ามเข้า) หากวิเคราะห์ด้านความหมายนั้นไม่ผิด แต่ไม่สอดคล้องกับบริบทความเคยชินในการใช้ภาษาของคนจีน ประกอบกับระดับความรู้สึกที่ต่างกันของคำว่า “ห้าม” หากเป็นการเตือนอย่างเด็ดขาด ควรใช้คำว่า “严禁” และหากเป็นการเตือนที่ไม่เข้มงวดมาก ควรใช้คำว่า “请勿”

อีกตัวอย่างหนึ่งคือกล่องบริจาคใบหนึ่งที่ทำอากาศยานพิษณุโลกเขียนว่า “请捐款百痴状儿童” (โปรดบริจาคให้กับเด็กเงาะ) อันดับแรกคือการวิเคราะห์คำศัพท์ “白痴” ในภาษาจีนเป็นคำศัพท์ที่มีความหมายเชิงลบ ที่มักใช้ตำหนิคน ซึ่งไม่เหมาะสมอย่างยิ่งที่จะนำมาใช้ในบริบทนี้ ควรใช้ศัพท์ทางการแพทย์ที่ว่า “智力障碍” (ความบกพร่องทางสติปัญญา) จึงเหมาะสม อันดับที่สองคือเรื่องการใช้ตัวอักษรผิด นั่นคือ “百痴”

จากตัวอย่างข้างต้น การแปลโดยไม่คำนึงถึงเรื่องวัฒนธรรมจึงไม่สอดคล้องกับแนวคิดการแปลเรื่อง “งามตามแบบแผน” (雅) และ “สื่อความ” (达) ของเหยียนฟู (赫胥黎, 严复, 2009, p. 5)

7.6 อิทธิพลของป้ายสาธารณะภาษาจีนที่มีต่อภาพลักษณ์ของประเทศ

ในที่นี้ขอยกตัวอย่างประเทศจีนเป็นกรณีศึกษา เมื่อวันที่ 21 พฤศจิกายน ค.ศ. 2018 มีการจัดงาน “40 ปี แห่งการปฏิรูปและการเปิดกว้างสู่เวทีนวัตกรรมบริการทางภาษาของการประชุมสมาคมนักแปลจีน ประจำปี 2018” ที่นครปักกิ่ง โดยจัดเวทีอภิปรายในหัวข้อพิเศษเรื่อง “การแปลป้ายสาธารณะช่วยสร้างภาพลักษณ์สากลของเมือง” มีเจ้าหน้าที่จากกระทรวงศึกษาธิการจีนและหน่วยงานรัฐบาลของหลายมณฑล เช่น ปักกิ่ง เซี่ยงไฮ้ กวางโจว เซินเจิ้น เป็นต้น เข้าร่วมการอภิปรายครั้งนี้ ทั้งหมดได้ร่วมกันสรุปประสบการณ์การแปลป้ายสาธารณะต่างๆ ผลลัพธ์คือทุกฝ่ายต่างเห็นพ้องกันว่า การแปลป้ายสาธารณะมีความเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับภาพลักษณ์ของเมืองและประเทศ ยกตัวอย่างเช่น คุณซือเยียนฮวา ที่ปรึกษาสมาคมนักแปลแห่งประเทศไทยและผู้เชี่ยวชาญด้าน

ภาษาต่างประเทศของกระทรวงการต่างประเทศจีนได้กล่าวในการเปิดประชุมว่า “การจัดการงานแปลป้ายสาธารณะให้ดีไม่เพียงช่วยอำนวยความสะดวกด้านการดำเนินกิจกรรมของชาวต่างชาติในจีน แต่ยังช่วยรักษาภาพลักษณ์ของประเทศเราให้แลดูเป็นประเทศที่มีประเพณีและอารยธรรมที่ยิ่งใหญ่ อีกทั้งยังเป็นการแสดงให้เห็นถึงความเข้าใจและการยอมรับต่อยุคโลกาภิวัตน์ของประเทศเราได้เป็นอย่างดี” อีกตัวอย่างหนึ่งคือ เงินหมิงหมิง รองประธานสมาคมนักแปลแห่งประเทศไทยและผู้เชี่ยวชาญด้านภาษาต่างประเทศของกระทรวงการต่างประเทศจีนกล่าวว่า “ป้ายสาธารณะมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำให้เมืองเป็นสากล จุดเด่นคือกลายเป็นช่องทางสื่อสารระหว่างจีนกับต่างประเทศ จุดด้อยคือถูกมองเป็นตัวตลกหรือกลายเป็นแผลเป็น” (李琰, 2018) จากเรื่องนี้ จะเห็นได้ว่ารัฐบาลจีนและแวดวงวิชาการจีนต่างให้ความสำคัญกับอิทธิพลของป้ายสาธารณะที่มีต่อภาพลักษณ์ของประเทศเป็นอย่างมาก สำหรับประเทศไทยที่มีนักท่องเที่ยวชาวจีนเพิ่มมากขึ้นเรื่อยๆ ไม่ว่าจะเป็นการสร้างสิ่งแวดล้อมที่ดีสำหรับการท่องเที่ยวหรือเพื่อแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ควรให้ความสำคัญกับการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีน โดยสถานการณ์ปัจจุบันคือ เมื่อนักท่องเที่ยวจีนขึ้นเครื่องบินถึงประเทศไทยและก้าวเท้าเข้าสู่ท่าอากาศยานในไทย พวกเขาต้องพบกับป้ายสาธารณะที่แปลไม่ได้มาตรฐาน สิ่งนี้จะก่อเกิดเป็นความประทับใจแรกพบที่แย่ให้แก่พวกเขา การแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนที่ไม่ได้มาตรฐานเหล่านี้อาจก่อให้เกิดความเข้าใจผิดและความขัดแย้งขึ้นในภายหลัง อีกประการสำคัญคือส่งผลเชิงลบต่อภาพลักษณ์ของประเทศไทย

7.7 เหตุผลและข้อเสนอแนะสำหรับข้อผิดพลาดในการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในประเทศไทย

7.7.1 การละเลยและขาดการเอาใจใส่ในการตรวจสอบโดยภาครัฐ

จากการสำรวจพบว่าท่าอากาศยานบางแห่งในประเทศไทยมอบหมายภาระหน้าที่การแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนให้แก่นักแปลที่ไม่มีความเชี่ยวชาญ รัฐบาลควรออกนโยบายหรือจัดตั้งหน่วยงานกำกับดูแลเป็นพิเศษเพื่อให้แน่ใจว่างานแปลทุกชิ้นได้รับการกำกับดูแลและตรวจสอบจริง เช่น การจำกัดคุณสมบัติของนักแปล ส่งงานแปลให้นักแปลมืออาชีพหรือหน่วยงานแปล เป็นต้น นอกจากนี้ควรจัดให้มีกลไกการทบทวนโดยผู้เชี่ยวชาญหรือนักวิชาการหลังจากแปลงานเสร็จ เพื่อให้ได้ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะในการปรับปรุงแก้ไขข้อผิดพลาดในงานแปลที่พบอยู่บ่อยครั้งให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

7.7.2 ความไม่เพียงพอและการขาดนักแปลมืออาชีพ

ข้อผิดพลาดจำนวนมากในการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนของไทยที่ยังคงปรากฏอยู่ให้เห็นบ่อยครั้ง พิสูจน์ได้ว่าประเทศไทยยังขาดแคลนนักแปลมืออาชีพ ดังนั้น ประการแรก นักวิชาการหรือนักแปลควรให้ความสำคัญกับการแปลป้ายสาธารณะ ดำเนินการวิจัยเชิงทฤษฎีจากมุมมองทางภาษาศาสตร์ วัฒนธรรมศึกษา สังคมวิทยา หรือกลวิธีการแปล ยกตัวอย่างเช่น ทฤษฎีการแปลสโกโปส (Skopos Theory) เป็นต้น ประการที่สอง ว่าด้วยเรื่องการศึกษาทฤษฎีและกลวิธีการแปลไทย-จีน ประการสุดท้าย คือการจัดสัมมนาวิชาการให้มากขึ้น เพื่อเพิ่มพูนทักษะความสามารถในการแปลไทย-จีน

8. สรุปและอภิปรายผล

ท่าอากาศยานในประเทศไทย นอกจากเป็นสถานที่ขนส่งผู้โดยสารแล้ว ยังเป็นสถานที่สำคัญสำหรับการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม ท่าอากาศยานในประเทศไทยจึงเปรียบเสมือนภาพลักษณ์ของประเทศไทย ปัจจุบันนักท่องเที่ยวชาวจีนที่หลั่งไหลเข้ามาท่องเที่ยวในประเทศไทยนั้นมีจำนวนมหาศาล ด้วยเหตุนี้ ควรให้ความสำคัญกับการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในประเทศไทย งานวิจัยนี้พบว่าข้อผิดพลาดในการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนของท่าอากาศยานในประเทศไทยทั้ง 16 แห่ง สรุปรวมได้ 5 ด้าน คือ คำศัพท์ ตัวอักษรจีน ไวยากรณ์ เครื่องหมายวรรคตอน และวัฒนธรรม โดยข้อผิดพลาดด้านการใช้คำศัพท์มีจำนวนมากที่สุด สาเหตุที่ก่อให้เกิดความผิดพลาดมาจากการเลือกใช้คำศัพท์ที่ไม่สอดคล้องกันในการแปลทั้งที่เป็นบริบทเดียวกัน การแปลคำศัพท์ผิด ความสับสนในความหมายของคำศัพท์ หรือความสับสนระหว่างคำศัพท์ที่ใช้ในกลุ่มคนฮ่องกงและไต้หวันกับคำศัพท์ที่ใช้ในกลุ่มชาวจีนแผ่นดินใหญ่ รวมไปถึงเรื่องการใช้ศัพท์บัญญัติหรือการถอดเสียงของคำนามเฉพาะขึ้นเอง โดยขาดการสืบค้นชื่อเฉพาะทางวิทยาศาสตร์ ข้อผิดพลาดประการที่สองคือ ด้านไวยากรณ์ สาเหตุที่ก่อให้เกิดข้อผิดพลาดแบ่งออกเป็น 5 สาเหตุ คือ ความสับสนในการใช้ไวยากรณ์จีนทำให้เกิดการแปลประโยคที่มีความหมายกำกวม การใช้ประโยคกรรมาจก “被” ในทางที่ผิด การใช้คำบอกตัวเลขและคำลักษณนาม การใช้คำกริยา และการแปลตกหล่นอันเป็นเหตุก่อให้เกิดข้อผิดพลาดด้านไวยากรณ์ ข้อผิดพลาดประการที่สามคือ ด้านตัวอักษรจีน จากการวิเคราะห์แบ่งสาเหตุของความผิดพลาดได้ 3 สาเหตุ คือ การเลือกใช้ตัวอักษรจีนผิด การผสมอักษรจีนตัวเต็มและตัวย่อ การผสมอักษรจีนตัวย่อและอักษรต่างรูป ข้อผิดพลาดประการที่สี่คือ ด้านการใช้เครื่องหมายวรรคตอน ซึ่งถือเป็นเนื้อหาส่วนสำคัญในการเขียนประโยคภาษาจีน จากการวิเคราะห์แบ่งสาเหตุของความผิดพลาดได้ 5 สาเหตุ คือ การใช้เครื่องหมายวรรคตอนผิด การขาดเครื่องหมายวรรคตอน การใช้เครื่องหมายวรรคตอนภาษาจีนและภาษาอังกฤษผสมกัน การวางตำแหน่งเครื่องหมายวรรคตอนผิด และการใช้เครื่องหมายวรรคตอน 2 ตัวในตำแหน่งเดียวกัน ข้อผิดพลาดประการที่ห้าคือด้านวัฒนธรรม โดยเฉพาะเรื่องวัฒนธรรมทางศาสนา ซึ่งมีสาเหตุมาจากการไม่คำนึงถึงเรื่องวัฒนธรรมในการแปล จนอาจนำไปสู่ความเข้าใจผิด จากข้อผิดพลาด 5 ด้านข้างต้นเป็นเหตุให้ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ของไทยในระดับสากล อีกทั้งเป็นเหตุก่อให้เกิดความไม่เอื้ออำนวยต่อการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมระหว่างจีนกับไทย

ป้ายสาธารณะเป็นหน้าต่างสำหรับการประชาสัมพันธ์ เป็นเครื่องมือตอบสนองความต้องการของผู้รับสาร สำหรับป้ายสาธารณะที่มีลักษณะเฉพาะของภาษาจีน เมื่อต้องเผชิญกับความแตกต่างทางวัฒนธรรม วิธีการแปลต้องใช้สิ่งที่เทียบเท่าทางวัฒนธรรมของภาษาเพื่อแทนที่องค์ประกอบทางวัฒนธรรมในภาษาต้นฉบับ นักแปลต้องเข้าใจข้อความภาษาต้นฉบับอย่างถ่องแท้และถ่ายทอดข้อความภาษาต้นฉบับออกมาได้อย่างถูกต้อง ดังนั้นทุกภาคส่วนมีส่วนเกี่ยวข้อง โดยเฉพาะภาครัฐที่ควรจัดวางกระบวนการแปลป้ายสาธารณะให้ชัดเจนและต้องมีการตรวจสอบจากผู้เชี่ยวชาญก่อนเสมอ เพื่อหลีกเลี่ยงข้อผิดพลาดดังกล่าว

รายการอ้างอิง

- กนกพร นุ่มทอง. (2554). *ตำราการแปลภาษาไทยเป็นภาษาจีน*. กรุงเทพฯ: สถาบันขงจื้อ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- กนกพร นุ่มทอง, และศิริวรรณ ลิขิตเจริญธรรม. (2562). หลักและข้อควรระวังในการแปลจีน-ไทย ไทย-จีน. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 12(2), 105-151.
- กัญญา ภูริพัฒน์. (2560). *การเพิ่มการบริการด้านภาษาจีนเพื่อผลักดันชาวจีนมาเที่ยวไทย: กรณีศึกษาการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย (วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต)*. มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ, สมุทรปราการ.
- จิราพร เนตรสมบัติผล, และเดชา ชาติวรรณ. (2562). ทักษะของนักท่องเที่ยวชาวจีนที่มีต่อป้ายภาษาจีนในแหล่งท่องเที่ยวสำคัญของกรุงเทพมหานคร. *วารสารราชภัฏเพชรบูรณ์สาร*, 21(2), 99-107.
- เชินเย่, และกนกพร นุ่มทอง. (2565). การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดในการแปลป้ายสาธารณะภาษาจีนและการกำหนดมาตรฐานป้ายสาธารณะในประเทศไทย. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 15(1), 240-285.
- นุรีซัน อาลี. (2557). *มุสลิมพลัส: แอปพลิเคชันเพื่ออำนวยความสะดวกในการละหมาด* (สารนิพนธ์มหาบัณฑิต). มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต, กรุงเทพฯ.
- บุรินทร์ ศรีสมถวิล. (2562). การก้าว “ไม่” ข้ามความเป็นอื่นด้านภาษาในพระราชนิพนธ์เรื่อง “แก้วจอมชน” ฉบับพากย์จีน. *วารสารจีนศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*, 12(2), 259-315.
- สหทัยา สิทธิวิเศษ. (2564). การวิเคราะห์ข้อผิดพลาดและสาเหตุข้อผิดพลาดในการแปลภาษาจีน บนป้ายสาธารณะในจังหวัดเชียงราย. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ปริทัศน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง*, 9(1), 88-98.
- Landry, R., & Bourhis, R. Y. (1997). Linguistic landscape and ethnolinguistic vitality: An empirical study. *Journal of Language and Social Psychology*, 16(1), 23-49.
- Vinay, J. P., & Darbelnet, J. (1995). *Comparative stylistics of French and English: A methodology for translation*. England: John Benjamins Publishing.
- 段连城. (1990). 呼吁: 请译界同仁都来关心对外宣传. *中国翻译*, 5, 2-10.
- 戴宗显, 吕和发. (2005). 公示语汉英翻译研究——以 2012 年奥运会主办城市伦敦为例. *中国翻译*, 26(6), 38-42.
- 赫胥黎, 严复. (2009). *天演论* (严复, 译者). 北京: 中国青年出版社.
- 黄伯荣, 廖旭东. (2002). *现代汉语*. 北京: 高等教育出版社.
- 李琰. (2018). *中国翻译协会年会: 做好公示语翻译提升城市国际形象*. Retrieved from <http://world.people.com.cn/n1/2018/1121/c1002-30414311.html>.
- 吕和发, 蒋璐. (2013). *公示语翻译教程*. 北京: 清华大学出版社.
- 苏培成. (2013). *近百年来汉字的简化与规*. Retrieved from http://www.moe.gov.cn/jyb_xwfb/xw_fbh/moe_2069/s7135/s7562/s7569/201308/t20130827_156355.html.